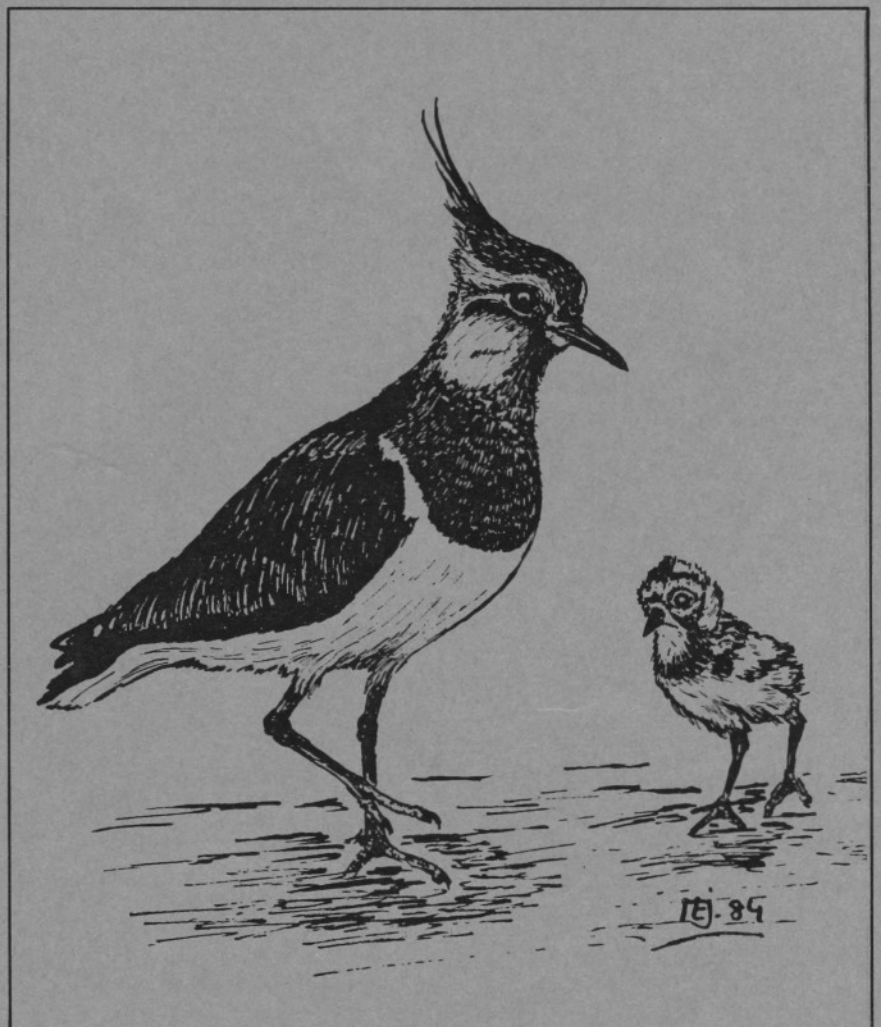

Fugleoptællinger i Roskilde
Fjord 1989

FUGLEOPTÆLLINGER I ROSKILDE FJORD 1989

Hovedstadsrådet har siden 1981 foretaget en overvågning af regionens naturtyper. Naturovervågningen gennemføres ved at følge bestemte plante- og dyrearter, der er karakteristiske for nærmere udpegede naturtyper. Hvis der sker ændringer i artssammensætning eller bestande kan det være tegn på, at der finder ændringer sted i det naturgrundlag, som er en betingelse for de pågældende plante- eller dyrearters livsudfoldelse. Uanset om forandringerne er positive eller negative, kan Hovedstadsrådet således vurdere, om det vil være hensigtsmæssigt at foretage pleje eller andre foranstaltninger i de undersøgte naturtyper.

Den foreliggende rapport belyser udviklingen i et af hovedstadsregionens betydningsfulde fugleområder. undersøgelserne er gennemført med konsulentbistand fra Ornis Consult. Det undersøgelsesmateriale, og de forslag til forbedringer af tilstanden i de undersøgte områder, som er tilvejebragt gennem denne undersøgelse, vil blive vurderet i forbindelse med den videre fredningsplanlægning.

Sten Moeslund

Indholdsfortegnelse

1 Sammenfatning	3
1.1.1 Figur: Kort over Roskilde Fjord	4
2 Indledning	5
3 Ynglefugletællinger på holmene	6
3.1 Metode	6
3.2 Ringmærkning	6
3.3 Bestandsopgørelse	6
3.3.1 Tabel: Ynglepar i 1989	7
3.3.2 Tabel: Ynglepar 1978-1989	8
3.3.3 Figur: Bestandsudviklingen 1978-1989	9
3.4 Artsgennemgang	10
3.5 Mulige årsager til bestandsændringer	16
4 Ynglefugletællinger på Selsø	17
4.1.1 Tabel: Ynglepar i Selsø 1986-1989	17
6 Vintertællingen 21. januar 1989	18
6.1.1 Tabel: Totaltal midt i januar 1984-1989 ...	19
6.1.2 Figur: Fuglenes fordeling d. 21. januar ...	20
6.1.3 Figur: Fuglenes fordeling d. 21. januar ...	21
8 Konklusion	22

Naturovervågning ved hjælp af fugletællinger.
Roskilde Fjord
Årsrapport 1989

Forfattere	Erik Hansen Pelle Andersen-Harild
Forsidetegning	Margit Elbek Jensen
Ornis consults projektleder	Henning Nøhr
Hovedstadsrådets projektleder	Christian Ebbe Mortensen
Tryk	Hovedstadsrådet 1989

1 Sammenfatning

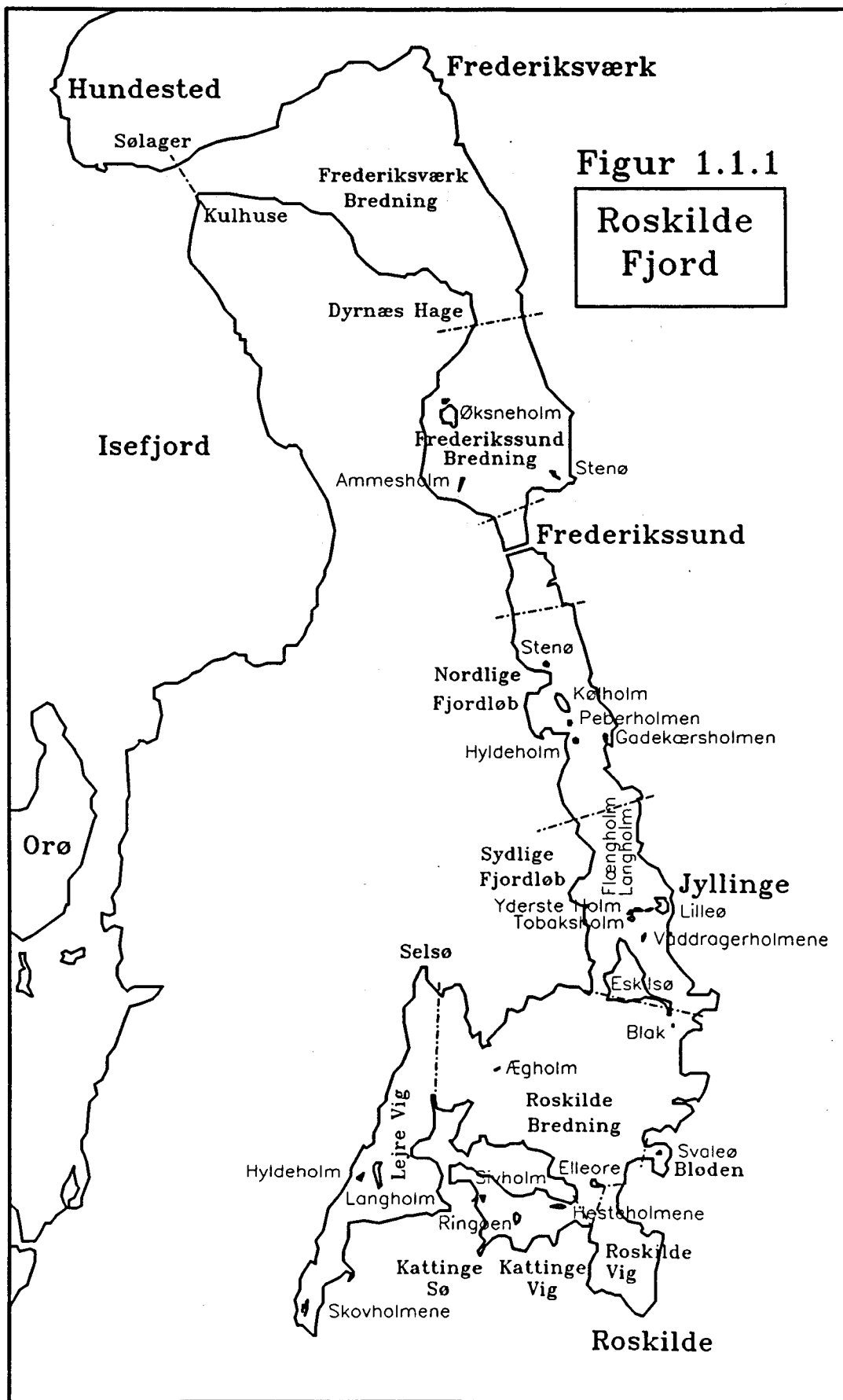
Roskilde Fjord huser hovedparten af Hovedstadsregionens holme. På disse yngler normalt op mod 20.000 par fugle, men i 1989 var der kun cirka 12.000 par på grund af kraftige angreb af Rotter på flere af de holme, som normalt huser de største kolonier.

Om efteråret og vinteren varierer antallet af rastende fugle kraftigt afhængigt af vejrforholdene, men også jagten har en betydelig indflydelse. Der er optalt mellem 9.000 og 81.000 fugle i fjorden i denne periode. Tallene fra vintrene 1988 og 89 ligner hinanden meget, hvilket stemmer overens med, at de to vintre begge var usædvanligt milde.

Roskilde Fjord er derfor året rundt et af Hovedstadsregionens vigtigste fugleområder, og er iøvrigt af international betydning for en lang række fuglearter, hvilket er baggrunden for, at Roskilde Fjord er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde.

Denne rapport beskriver resultaterne for 1989, af de løbende undersøgelser af fuglelivet i fjorden. Disse undersøgelser har været gennemført siden 1978, og tegner nu et ret klart billede af fjordens fugleliv og ændringerne i dette.

Desuden beskrives forløbet af den bekæmpelse af Rotterne, som blev iværksat, idet en sådan ikke tidligere er beskrevet.

2. Indledning

Denne rapport bliver den sidste i en serie, som er udsendt af Hovedstadsrådet siden 1982. Rapporterne er resultatet af undersøgelser udført af ulønnede frivillige med støtte fra Hovedstadsrådet til dækning af direkte udgifter. Resultaterne har udvidet vort kendskab til Roskilde Fjords naturforhold ganske væsentligt, og den opmærksomhed, som de har vakt om et af hovedstadsrådets største og betydningsfuldste naturområder, har medvirket stærkt til en bedre forståelse af behovet for en beskyttelse af området. I undersøgelsesperioden er der konstateret en række positive tendenser i området. Disse er i høj grad et resultat af den bedre forståelse for Roskilde Fjords betydning som fristed for dyre- og plantelivet i et meget tæt befolket område, hvor også behovet for rekreative områder er stort.

Det er forfatterernes håb, at denne udvikling kan fastholdes, når ansvaret for fjordens naturværdier i 1990 overgår til amterne, og at der fortsat vil blive mulighed for en løbende overvågning af fjordens dyre- og planteliv.

Formål

Formålet med de undersøgelser, som beskrives i denne årsrapport, er at foretage en løbende overvågning af fuglelivet i Roskilde Fjord. Rapporten beskriver undersøgelsesernes forløb og resultater i 1989.

Ynglefugletællinger

Ynglefuglene på holmene er optalt systematisk siden 1978 med anvendelse af samme metode. Resultaterne fra 1978 til 1981 findes i "Holmene i Roskilde Fjord" (Fredningsstyrelsen 1984), mens resultaterne fra de efterfølgende år findes i Hovedstadsrådets årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger".

Efterårs- og vintertællinger

Optællinger af fjordens vandfuglebestand om efteråret og vinteren indledtes i 1983. Resultaterne fra 1983 til 1989 findes i Hovedstadsrådets årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger". Tællingerne foretages midt i januar og oktober, men resultaterne af efterårstællingen er ikke med i denne rapport, da den skal være færdig så betids, at den kan nå at blive trykt inden nedlæggelsen af Hovedstadsrådet, som finder sted med udgangen af 1989.

Deltagere

Ynglefugletællingerne på holmene er udført af Pelle Andersen-Harild og Erik Hansen, mens tællingerne på Selsø er foretaget af Christian Ebbe Mortensen med hjælp fra Sten Asbirk og Niels Nielsen. Optællingen af Hejre- og Skarvkolonien på Bognæs er udført af Sten Asbirk. Efterårs- og vintertællingerne er koordineret af Bo Fisker og Lars Rudfeldt. Iøvrigt medvirkede Signe Skov Andersen, Pelle Andersen-Harild, Sten Asbirk, Finn Bertelsen, Poul Blicher-Andersen, Stig Damkjær Olesen, Margit Elbek Jensen, Claus Helveg Ovesen og Niels Nielsen.

3 Ynglefugletællinger på holmene

3.1 Metode

Tællingernes omfang Optællingsmetoder, usikkerhed med videre er beskrevet i "Holmene i Roskilde Fjord" (Fredningsstyrelsen 1984). Holmene blev besøgt een gang i perioden 22. - 27. maj. Desuden blev Elleore og Langholm i Lejre Vig besøgt ugentligt i hele yngleperioden. Endelig blev de holme, som huser væsentlige ternekolonier også besøgt i forbindelse med ringmærkning af terner. I alt er der foretaget 102 landgange, og samtlige holme på nær Peberholmen er blevet besøgt. Antallet af landgange er noget større end de foregående år. Dette skyldes arbejdet med rottebekæmpelsen, men disse besøg har naturligvis også givet mindre korrektioner til vurderingen af ynglefuglebestandene, samt meget væsentlige informationer om ynglesuccessen og Rotternes påvirkning af denne.

3.2 Ringmærkning

Ringmærkning Der er systematisk ringmærket unger af Fjordterne (256), Havterne (92) og Dværgterne (25). Andre arter er mærket mere tilfældigt. Det gælder: Knopsvane (150), Vibe (4), Strandskade (18), Klyde (43), Rødben (3) og Stor Præstekrave (3).

3.3 Bestandsopgørelse 1989

Ynglebestand 1989 Den samlede ynglebestand på holmene udgjorde cirka 12.000 par, hvilket kun er to trediedele af de foregående års bestand. Årsagen til denne nedgang var den voldsomme invasion af Rotter på flere af holmene, men tilstedeværelsen af en Ræv på Eskilsø påvirkede også flere arter - især vadefuglene - i negativ retning. De enkelte holmes anslåede ynglebestande i 1989 fremgår af tabel 3.3.1. De fleste af tallene er fremkommet ved at lægge større og dermed mindre nøjagtige tal sammen med mindre og nøjagtigere tal, hvorved der fremkommer tal med flere betydende cifre end svarende til usikkerheden. Da vi imidlertid ikke har været i stand til at gennemføre egentlige usikkerhedsberegninger, er der ikke foretaget afrunding af tallene, men de skal altså ikke opfattes som eksakte.

Udvikling 1978-89 Totaltallene for samtlige holme i perioden 1978 til 1989 er samlet i tabel 3.3.2, og på kurverne figur 3.3.3 er de samme tal anskueliggjort for de arter, hvor tallene anses for at være sikrest.

Tabel 3.3.1

Ynglepar på
holmene i
Roskilde Fjord
1989

G.Lappedykker
T.Lappedykker
Krikand
Gråand
Knarand
Spidsand
Pibeand
Skeand
Troldand
Ederfugl
T.Skallesluger
Gravand
Grågåse
Knopavane
Rørhøne
Blåshøne
Strandskade
Vibe
St.Præstekrave
Rødben
Almindelig Ryle
Klyde
Svartbag
Sølvmåge
Stormmåge
Hættemåge
Fjordterne
Havterne
Dværgerterne
Mosegris
Rotte
Ræv
Kreaturer

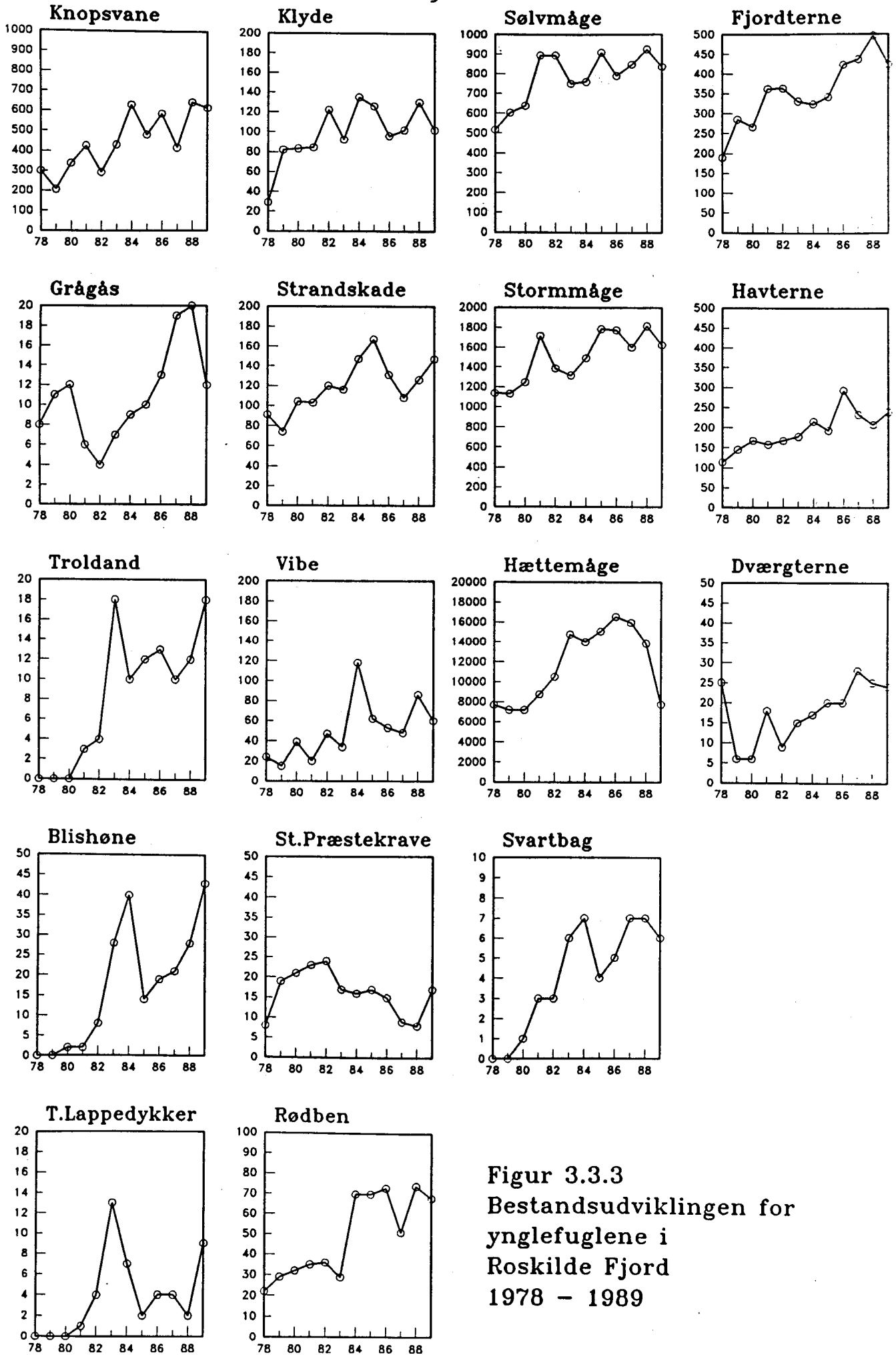
	Ø	A	N	S	P	H	G	L	F	Y	V	H	L	H	S	I	S	K					
	k	m	o	r	e	a	a	a	r	d	d	e	a	y	k	o	v						
	s	m	d	d	b	æ	k	æ	t	r	a	s	n	l	h	h	h						
	n	e	l	l	e	r	e	l	a	e	r	e	l	l	l	l	l						
	e	s	ø	ø	h	l	l	l	l	h	h	h	h	h	h	h	h						
	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h	h						
	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o						
	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l	l						
	m	m	ø	ø	m	n	ø	m	m	m	m	e	ø	k	ø	e	n	m					
																		1	1				
																		1	8	9			
											5									5			
Gråand	5				3		1	7	2	1	2	10	2	3	1	3		4	3	3	50		
Knarand												1									1		
Spidsand	1											2									3		
Pibeand												2									2		
Skeand	9											22									31		
Troldand						I															18		
Ederfugl	15					k												9	7	2	15		
T.Skallesluger					10	k	30														52		
Gravand						e	1														5		
Grågåse					4	b															12		
Knopavane	37		1		79	e	3	18	29	66	32	18	13	50	6	3	78	19	2	19	126	615	
Rørhøne						a															5		
Blåshøne						ø	1														43		
Strandskade	12	1	2	1	6	g	1	13	7	3	2	1	2	76	1	1	4	1	2	1	4	147	
Vibe	4					t		4						50				1				59	
St.Præstekrave	1							3	1		1	1		9			1					17	
Rødben	3							3		1	1	1		54			1	1			1	68	
Almindelig Ryle																						1	
Klyde	35							8	2	1	5			25	5	19		1			1	102	
Svartbag	1													3								6	
Sølvmåge	425				10			5	1	20	15	3	136	1	100		1			95	20	3	835
Stormmåge	250				150		40	60	223	85		35	3	488	35	15	100			55	50	41	1629
Hættemåge	902				1100			250	42		150	90	600		60	1100			3	40	1800	1630	7767
Fjordterne	60				15			50	15		80	12	71		3	35			5	35		52	423
Havterne	55	2						65			1	5	61	20	15	5				4	1	4	240
Dværgerterne												1	23										24
Mosegris	+				+			+	+++	+	+		+		++								
Rotte																	+	+++			+	+++	+
Ræv																							+
Kreaturer																							17+
																							100

1630
433
238

Tabel 3.3.2 Ynglepar på holmene i Roskilde Fjord 1978-1989

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
G.Lappedykker	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	1
T.Lappedykker	0	0	0	1	4	13	7	2	4	4	2	9
Krikand	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	5
Atlingand	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Gråand	8	15	13	9	22	26	37	41	27	38	49	50
Knarand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spidsand	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2
Pibeand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Skeand	0	0	0	0	0	0	0	1	4	8	11	31
Troldand	0	0	0	3	4	18	10	12	13	10	12	18
Ederfugl	0	0	0	0	0	1	1	3	1	2	5	15
T.Skallesluger	61	62	16	+	39	42	55	45	36	45	45	52
Gravand	9	10	10	4	6	14	9	5	7	5	6	5
Grågåse	8	11	12	6	4	7	9	10	13	19	20	12
Knopsvane	300	207	338	425	292	431	631	479	586	416	643	615
Rørhøne	0	0	1	1	0	1	5	2	1	4	1	5
Blishøne	0	0	2	2	8	28	40	14	19	21	28	43
Strandskade	91	74	104	103	120	116	147	167	131	108	126	147
Vibe	24	15	39	20	47	34	118	62	53	48	86	59
St.Præstekrave	8	19	21	23	24	17	16	17	15	9	8	17
Dobbeltbekkasin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Rødben	22	29	32	35	36	29	70	70	73	51	74	68
Almindelig Ryle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Klyde	29	82	83	84	122	92	135	126	96	102	130	102
Svartbag	0	0	1	3	3	6	7	4	5	7	7	6
Sølvmåge	515	602	638	894	894	751	760	909	791	847	925	835
Stormmåge	1135	1128	1247	1717	1387	1317	1491	1787	1773	1600	1816	1629
Hættemåge	7716	7181	7186	8748	10517	14767	13982	15047	16544	15968	13866	7767
Fjordterne	189	285	266	363	364	331	324	341	423	436	496	423
Havterne	114	145	168	157	167	177	215	193	293	232	208	240
Dvergterne	25	6	6	18	9	15	17	20	20	28	25	24
Splitterne	3	3	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0

Figur 3.3.3
Bestandsudviklingen for
ynglefuglene i
Roskilde Fjord
1978 - 1989

3.4 Artsgennemgang

- Gråstrubet Lappedykker Ved Skovholmene blev der ofte set et par, men om de ynglede på holmene eller i rørbræmmerne på vigens vestbred vides ikke.
- Toppet Lappedykker Der ynglede 8 par på Skovholmene og et på Hyldeholm i Lejre Vig. Rederne, som anbringes i vandet mellem tagrørene, er ofte udsat for overskylning af dønninger fra speedbåde, og kuldene forstyrres en del af brætsejlere.
- Skarv Skarvkolonien, som er etableret i Hejrekolonien på Askehoved i Bognæs skoven, var i 1989 på 34 par. Der blev kun set få unger, og ynglesuccessen skønnes at have været ret lav. Koloniens størrelse blev i årsrapporterne for 1987 og 88 undervurderet, fordi den blev etableret meget sent - i juni efter at optællingerne var gennemført. I følge Jens Gregersen var der i 1987 15 par, og i 1988 optalte skytte Henning Sørensen 35-40 par. De ikke ynglende Skarver, som udgør cirka 3-400 fugle, har i fjorden deres vigtigste rasteplasser på Ægholm, Blak, Elleore og Langholm i Lejre Vig, men et stigende antal foretrækker Selsø som rasteplass. På Ægholm har Skarverne - og måske den meget tatte knopsvanekoloni - nu fuldstændig fordrevet den tidligere store blandede Fjord- og Havternekoloni.
- Fiskehejre Kolonien på Askehoved i Bognæsskoven er vokset kraftigt til omkring 260 par. Væksten skyldes givetvis de to foregående meget milde vintre. Ynglesuccessen skønnes at have været god. Hejrerne har nu fået selskab af 34 par Skarver.
- Rørhøg En hun opholdt sig under optællingen i området omkring den lavvandede sø på Eskilsø, men da der ikke blev set nogen han, er det tvivlsomt om det drejer sig om en ynglefugl.
- Krikand På Eskilsø blev der set 2 hunner og 5 hanner i de to søer. Meget tyder på, at det drejer sig om ynglefugle, og i tabellerne er de opført som sådan. Eftersøgning af hunner og reder er i praksis ikke muligt.
- Gråand Bestanden er vurderet til 50 par, men tallet er meget usikkert. For det første er Gråanden generelt vanskelig at registrere. For det andet blev der på Øksneholm set 32 og på Eskilsø 31 hanner i flok. Meget tyder på at det drejer sig om udsatte ænder.
- Knarand I den lavvandede sø midt på Eskilsø sås sidst i maj et par, som sandsynligvis var ynglefugle. Det er første gang at Knaranden er registreret som ynglefugl på holmene i Roskilde Fjord.
- Spidsand På Eskilsø blev der fundet en rugende hun på nøjagtig samme plet som i 1988. Desuden sås samme sted en hun, som også formodes at yngle.
- Pibeand På Eskilsøs syd-østlige strandeng og i den nye sø sås to hanner og en hun, som formodes at være ynglefugle.

- Skeand På Eskilsø blev der set 22 hanner og 5 hunner - største-
parten i den lavvandede sø, og på Øksneholm sås 9 hanner.
Det skønnes at det drejer sig om ynglefugle, men det er
sandsynligt, at en del af dem har ynglet uden for holme-
ne. Det er imidlertid sikkert, at Skeanden de seneste år
har haft en meget stærk fremgang i Roskilde Fjord.
- Troldand Troldanden er gået frem til 18 par, men hvor den de fore-
gående år havde hovedparten af rederne på Skovholmene,
blev de 16 i 1989 fundet på Langholm og Hyldeholm i Lejre
Vig.
- Ederfugl Ederfuglen, som første gang yngede på Øksneholm i 1983,
har nu 15 par ynglende her. Det er en tredobling i for-
hold til sidste år. Ederfuglen yngler ikke andre steder i
Roskilde Fjord.
- Toppet Skallesluger Skalleslugerne er meget vanskelige at optælle, og tallene
for denne art skal derfor tages med stort forbehold. De
ekstra besøg på visse holme i 1989 i forbindelse med be-
kæmpelsen af Rotterne har dog bekræftet, at de normale
optællinger fører til en undervurdering af bestanden af
Skalleslugere. Hovedparten af fjordens bestand er fortsat
koncentreret på Hyldeholm ved Skuldelev.
- Gravand Der blev kun registreret 5 par, men senere på sommeren
sås en del flere kuld, som antagelig er udrugede i områ-
derne langs fjordens kyster.
- Grågås Grågåsen er gået tilbage for første gang siden 1982, og
bestanden var i 1989 på 12 par. På Kølholm blev der ved
besøget først i april fundet 4 reder, men ved et besøg
kort efter - i forbindelse med udlægning af rottegift -
var de forsvundne, og en død Grågås var næsten ædt op af
Rotter. Vi formoder, at Rotterne har fordrevet Grågæssene
inden deres æg er nået at klække, men da kuldene normalt
forlader Kølholm umiddelbart efter klækningen, kan det
ikke udelukkes, at nogle af dem er lykkedes. Også på hol-
mene i Lejre Vig tyder en del på, at Rotterne har generet
gæssene. I juni blev der set et kuld gæslinger ved Hylde-
holm i Lejre Vig, og sidst i juli sås to netop flyvedyg-
tige kuld ved Herslev.
- Knopsvane Til trods for de optimale vejrforhold med to forudgående
milde vintre gik Knopsvanen lidt tilbage i forhold til
1988. Forklaringen skal søges i den lave tilgang af kons-
modne fugle fra årgangene 85 og 86, hvor ungeproduktionen
var meget lav. De fine vejrforhold i 1989 gav en meget
stor ynglesuccess ligesom i 1988. I den del af fjorden,
som ligger syd for Eskilsø, lagde 304 par 1606 æg. Ved en
optælling midt i juli var der i samme område 122 kuld med
ialt 344 unger. Det vil sige, at 60% af kuldene og 79% af
de lagte æg er gået tabt. Det er lidt færre kuld og lidt
flere æg end i 1988, der er gået tabt. Alt i alt må yng-
lesuccessen karakteriseres som god. På Ringøen, hvor der
var meget lidt redemateriale til rådighed på grund af e-
rosion, fandtes to højst usædvanlige svanereder. De var
bygget af de afgnavede mågelig, som Rotterne havde efter-
ladt. Den ene bestod af over 25 mågelig.

- Rørhøne Der ynglede 4 par Rørhøns på Skovholmene og et på Hyldeholm i Lejre Vig. Ynglesuccessen var tilsyneladende god.
- Blishøne Blishønen er gået kraftigt frem i 1989, hvilket givet skyldes de to foregående milde vintre. Bestanden er koncentreret på Skovholmene og på Eskilsø. I den lavvandede sø på Eskilsø optaltes 39 Blishøns. Der blev ikke eftersøgt reder i søen, som er en velegnet ynglelokalitet for Blishøns, men ynglebestanden her er forsigtigt skønnet til 10 par. På Eskilsøs vestkyst fandtes nord for broen en hel lille koloni af Blishøns, hvis reder var placeret i en bevoksning af Strandkogleaks. Foruden 8 reder med æg fandtes i området 8 tomme reder. Antallet af par er her ansat til 10 par. På Skovholmene er antallet af par sat lig med antallet af reder. Her generes Blishønsene en del af dønninger fra speedbåde, ligesom kuldene generes af brætsejlads.
- Strandskade Strandskaden er gået frem til 147 par og er nu næsten oppe på samme niveau som i 1984-85. Fremgangen skyldes antagelig de to foregående milde vintre. Ynglesuccessen skønnes at have været god.
- Vibe Viben er gået tilbage til 59 par, hvilket er samme niveau som i 1985-87. Hovedparten af bestanden findes på Eskilsø, og tilbagegangen skyldes, at der i 1989 var en Ræv her.
- Stor Præstekrave Præstekraven er gået frem til 17 par, hvilket er en fordobling i forhold til 1988, hvor antallet var det laveste, som er konstateret den sidste halve snes år. Desværre giver undersøgelserne ikke grundlag for en vurdering af artens ynglesuccess.
- Almindelig Ryle På Elleore blev der sidst i juni set en Ryle, som sang og udviste stærk territorieadfærd.
- Rødben Der var en mindre tilbagegang i bestanden af Rødben til 68 par. Den skyldes antagelig tilstedeværelsen af Ræv på Eskilsø, hvor hovedparten af bestanden findes.
- Klyde Klyden er gået noget tilbage i 1989. Tilbagegangen er næsten udelukkende sket på Eskilsø, hvor der er konstateret Ræv. Der er ganske vist sket nogen fremgang andre steder, primært på Øksneholm og Elleore, men denne opvejer dog ikke tilbagegangen på Eskilsø. Også tidligere år har Klyden vist stor følsomhed over for predatorer. På Elleore var ynglesuccessen god, men der foreligger ikke oplysninger fra de øvrige holme.
- Svartbag Bestanden udgør 6 par, hvilket stort set er uændret de sidste syv år.
- Sølvmåge Sølvmågen har haft en mindre tilbagegang, men ynglesuccessen har været ret stor. På Elleore fandtes i juni cirka 20 døde voksne Sølvmåger. De var ikke gnavede, og der var heller ikke andre tegn på, at de var dræbt af Rotter. Blandt de døde fugle var der ingen store unger, som der ellers var mange af på det tidspunkt.

- Stormmåge Stormmågen er ligeledes gået noget tilbage. Dette skyldes primært Rotterne, som især på Kølholm dræbte en del Stormmåger. Af samme årsag var ynglesuccessen lav de fleste steder.
- Hættemåge Hættemågerne er gået kraftigt tilbage, primært på grund af Rotter. Men den kraftige erosion med følgende mangel på plantemateriale til redebygning, der er sket på flere af de holme, som plejer at huse store kolonier, har givet også været medvirkende til tilbagegangen. Optællingen af Hættemågerne gennemførtes sidst i maj på samme måde som tidligere år. Det er sandsynligt, at en stor del af dem allerede på det tidspunkt på grund af Rotterne havde opgivet at yngle og derfor havde forladt kolonierne. Antallet af ynglepar - forstået som par, der havde påbegyndt deres æglægning - er derfor undervurderet, men det er ikke muligt at vurdere, hvor mange det drejer sig om. Vi har derfor valgt, at anvende de umiddelbart optalte antal par uden korrektion for denne effekt. De steder, hvor der var Rotter, var Hættemågernes ynglesucces meget lav. På Kølholm, Ringøen og Hyldeholm i Lejre Vig blev der således kun produceret omkring 100 Hættemågeunger hvert sted, selv om der normalt produceres omkring 10.000 på de tre holme tilsammen. I alt blev mindst 500 voksne måger - hovedsagelig Hættemåger - og en snes Havterner dræbt af Rotter. Tabet af æg og unger skønnes at udgøre omkring 10.000 eller cirka halvdelen af fjordens normale årsproduktion. I de kolonier, hvor der ikke var Rotter, var ynglesuccessen derimod stor, men for fjorden som helhed var den langt under middel.
- Fjordterne Fjordterner er - efter en lang årrække med fremgang - gået tilbage i 1989. Tilbagegangen er sket på de holme, hvor der forekom Rotter, samt på Ægholm, hvor Skarverne har fortrængt den. Størstedelen af bestanden er koncentreret i området ved Jyllinge Holme og Eskilsø, men også Øksneholm og Skovholmene har store kolonier. På de øvrige holme er Fjordterne gået tilbage. Der blev ganske vist sat kraftigt ind mod Rotterne netop på de steder, hvor der plejer at yngle Fjordterner, men selv om indsatsen delvis lykkedes, var en tilbagegang ikke til at undgå. Midt i juli optaltes voksne og unge Fjordterner på en sejlads langs kystlinien i den del af fjorden, som ligger syd for Eskilsø. Ud af 56 Fjordterner var de 17 - cirka en trediedel - unger. Det viser at Fjordterner, på de steder hvor der ikke var Rotter, har haft en pæn ynglesucces, og da kun ganske få voksne fugle blev bidt ihjel, vil rotteangrebene næppe få nævneværdig betydning for bestanden.
- Havterne Efter en tilbagegang i 1988 har Havterner nu retableret bestandsniveauet fra 1987. Dette er sket til trods for at kolonien på Ringøen blev ødelagt af Rotter (de øvrige "rotteholme" har traditionelt kun ubetydelige havternekolonier). Heller ikke kolonien på Ægholm, hvor Skarverne holdt til, blev til noget. Alligevel lykkedes det at øge antallet af par i de øvrige kolonier - især på Øksneholm, Lilleø og Eskilsø - så meget at det samlede resultat blev en konsolidering. På Ægholm forsøgte Havterne slet ikke at etablere sig, hvilket givet skyldes den fiasko, som

de havde her i 1988 på grund af Skarverne. Ynglesuccessen var - bortset fra på Ringøen - stor.

- Dværgterne Dværgternebestanden er uændret i forhold til 1988, og de to kolonier var placeret samme sted på Eskilsø som sidste år. Ynglesuccessen var god, der blev ringmærket 25 unger. Man kan undre sig over, at tre års god ynglesucces ikke har fået ynglebestanden til at vokse. To tilbagemeldinger af skudte fugle fra Calais i Frankrig kan måske antyde, at årsagen skal findes der.
- Krage Et par ynglede på Elleore, men kort efter at æggene var klækket, blev ungerne fundet døde i reden.
- Engpiber Der blev fundet et par på Stenø ved Tørslev Hage og et på Eskilsø.
- Hvid Vipstjert Der blev fundet et par på Lilleø.
- Gul Vipstjert Der blev fundet tre par på Eskilsø.
- Mosegris Mosegrise forekommer i stort antal på de fleste af holmene. På de holme, hvor der er Rotter, er Mosegrisene dog blevet udryddet. De laveste af holmene - især Jyllinge Holme - har tætte gangsystemer, der som oftest går helt ud til strandkanten.
- Rotte Allerede ved de første besøg på Kølholm, Ringøen og Langholm i Lejre Vig først i april blev der konstateret Rotter på de tre holme. Midt i maj blev de også konstateret på Hyldeholm i Lejre Vig, og først i juni fandtes de på Elleore og to af Skovholmene. På Kølholm, hvor der også blev fundet Rotter i 1988, var der en meget stor bestand, mens bestandene de øvrige steder var lidt mindre. På Langholm og Elleore anrettede Rotterne kun beskedne skader på fuglene, på Skovholmene var skaderne noget større, men på Kølholm, Ringøen og Hyldeholm var skaderne meget voldsomme. På disse tre holme fandtes tilsammen over 500 voksne Hættemåger, Stormmåger, Hav- og Fjordterner, som var dræbt af Rotter. Ødelæggelserne af Hættemågeres æg og unger var på disse tre holme næsten total, mens Stormmåger og terner kun led mindre tab, da disse arter yngler noget senere end Hættemågerne, hvorved giftudlægningen mod Rotterne nåede at få en væsentlig effekt, inden de påbegyndte æglægningen. Det samlede tab af æg og unger skønnes at ligge omkring 10.000, hvilket svarer til cirka halvdelen af den normale produktion af Hættemåger. Midt i april blev der udlagt rottegift på Kølholm, Ringøen og Langholm, og midt i maj blev der udlagt på Hyldeholm. På Skovholmene og Elleore blev Rotterne konstateret så sent, at en giftudlægning ikke kunne nå at få effekt for ynglefuglene, og det blev derfor besluttet at udsætte giftudlægningen her til efteråret, hvor fødeuddet til Rotterne er mindre og giften dermed langt effektivere. Efter cirka 14 dage fandtes de første døde Rotter på udlægningsstederne, og først i juni var Ringøen og Langholm tilsyneladende fri for Rotter, men på Kølholm og Hyldeholm var bestanden så stor, at den næppe kan udryddes i sommerhalvåret. Giftudlægningen har dog reduceret bestandene på Kølholm og Hyldeholm meget kraftigt.

Rottebekæmpelse

Da der os bekendt ikke foreligger beskrivelse af rottebekæmpelse i fuglekolonier, skal vi i dette afsnit opsummere vore erfaringer på dette område. De første symptomer på, at der forekom rotter, var fund af rottehuller. Disse adskiller sig fra mosegrisehuller ved at have større bunker af opskrabt jord foran indgangen - ofte flere spandefulde. Desuden er opskrabt ofte grovere med indhold af småsten (1-5 cm) og skaller. Et andet tidligt symptom på Rotter og andre firbenede predatorer er, når en flok måger eller terner tilsyneladende umotiveret vedblivende dykker over et bestemt område i kolonien for at mobbe predatoren. I Storm- og Hættemågekolonier findes der normalt i såtiden et stort antal gylpboller med ufordøjet korn. Hvis der findes Rotter i kolonien, vil dette korn næsten omgående blive ædt af Rotterne, og man vil kun undtagelsesvis finde sådanne gylpboller. Ihjelbidningen af måger blev påbegyndt, allerede inden de første æg var lagt. De dræbte måger blev afnavet for indvolde, bryst- og lårkød, men hyppigt fandtes døde måger, som endnu ikke var afnavede. I de afnavede skeletter fandtes ofte spor af Rotternes fortænder. Ofte var mågerne trukket helt eller delvis ned i rottehullerne, som nogle steder ligefrem var dækkede af bunker af mågelig. For at få fuld sikkerhed for, at der faktisk var tale om Rotter, blev der på Ringøen anvendt gaspatroner til at drive Rotterne ud af deres gange, men først efter brug af 25 gaspatroner lykkedes det at få en af Rotterne at se. Til forgiftning af Rotterne anvendtes dels ædegift i form af forgiftede havregryn, som blev udlagt i bakker under plader af bølgeeternit og lignende, dels et forgiftet pulver - trædegift - som med en planteske blev placeret nede i rottegangene. Pulveret klæber til Rotternes poter, som derefter slikkes rene, hvorved giften indtages. Der blev udlagt gift tre gange hvert sted med 7 til 10 dages mellemrum. Havregrynene blev stort set kun taget de steder, hvor der ikke var mågekolonier, mens de blev ædt på steder, hvor der ikke var så stort udbud af anden føde. Trædegiften havde god virkning, men udlægningen blev vanskeliggjort, efterhånden som vegetationen skjulte hullerne, og midt i juni opgav vi foreløbig udlægningen. Først i juli, da de sidste måger var forsvundet fra kolonierne, blev de havregryn, som var tilbage, også ædt. De første døde Rotter blev fundet en halv snes dage efter første giftudlægning, mens de sidste fandtes, efter at mågerne var forsvundet, og Rotterne var begyndt at æde havregrynene. Konklusionen er, at kun trædegiften udlagt i rottegangene kan anvendes, så længe Rotterne har mulighed for at æde måger, æg og unger, samt at effekten af ædegiften er stærkt afhængig af, om der er alternative fødetilbud.

Låkat

Der er - i modsætning til de foregående år - ikke konstateret Låkat i 1989. Efter vore seneste erfaringer med Rotter, må det iøvrigt anses for overvejende sandsynligt, at det i 1988 ikke var en Låkat, men derimod Rotter, som bed 35 Fjordterner ihjel på Langholm.

Ræv

Der blev fundet spor af Ræv på Eskilsø. Dette er givetvis årsagen til tilbagegangen for Klyde, Vibe og Rødben, som har hovedparten af deres ynglebestand her.

3.5 Mulige årsager til bestandsændringer

Vejret

Vejrforholdene var usædvanligt gunstige for ynglefuglene i 1989. Vinteren var meget mild og tør, og der forekom praktisk taget ikke islæg, hverken i fjorden eller i søer og vandhuller. Også den foregående vinter var meget mild, og standfuglene var derfor i god kondition ved ynglesæsonens start, og de fleste påbegyndte æglægningen meget tidligt. Først i juni kom der imidlertid en periode med ret blæsende vejr og højvande, hvilket gav anledning til oversvømmelse af en del lavt placerede reder - fortrinsvis ternereder, men bortset herfra var vejret optimalt for samtlige arter. På en del af holmene var der i vintrens løb sket en kraftig erosion. Hele den sydlige og østlige del af Ringøen var således helt uden vegetation ved de første besøg i april. Noget lignende var tilfældet på Skovholmene og i mindre udtalt grad andre steder. Der var således områder, som normalt har tætte mågekolonier, hvor der overhovedet ikke fandtes redemateriale, hvilket afholdt mågerne fra at etablere sig på stedet.

Rotter

Som det allerede er omtalt flere gange tidligere, fik de store rottekolonier på flere af holmene stor negativ betydning for en lang række arter. Dels dræbtes et stort antal voksne ynglefugle - måger og ternere -, dels opgav mange fugle deres yngleforsøg på et tidligt tidspunkt, hvilket også gav anledning til meget usikre optællinger, og endelig ødelagde Rotterne et stort antal æg og unger - fortrinsvis af Hættemåger. For yderligere detaljer henvises til afsnittene om Rotter og de enkelte fuglearter.

Skarv

Fjordens sommerbestand af Skarver var cirka 300, hvoraf omkring 35 par ynglede på Askehoved i Bognæs skoven. Bestanden ser ikke ud til at være gået frem i forhold til forrige år, hvilket ellers var ventet. Den største rasteplass var Ægholm, hvor der midt i juni stod op mod 200 fugle på holmen og revet. Ægholms Havterner opgav helt lokaliteten på grund af Skarverne, mens Fjordterne, som yngler lidt højere oppe i vegetationen, kun gik lidt tilbage. Også på Langholm i Lejre Vig, på Blak og Elleore stod der af og til mindre flokke af Skarver, men her var der ikke tale om gener for andre arter.

Kreaturer

Der var i 1989 kreaturer på Eskilsø og Lilleø. Ingen af stederne blev der konstateret skader på ynglefuglene forvoldt af kreaturerne.

Menneskelige forstyrrelser

Sejlads skønnes i almindelighed ikke at virke forstyrrende for holmenes ynglefugle, idet adgangsforbuddet stort set respekteres. Der er dog grund til bekymring over den tiltagende sejlads med speedbåde, vandski og vandscootere. På Eskilsø fandtes en halv snes knopsvanereder, hvor æggene var ødelagt ved prikning, og på to af de små holme ved Jyllinge var næsten samtlige svanereder tomme, hvilket tyder på menneskelige indgreb. Men bortset fra disse to tilfælde er der ikke fundet tegn på menneskeskabte ødelæggelser.

Fredning

Fredningen af holmene respekteres, og den har ganske givet stor positiv betydning for fuglelivet.

4 Ynglefugletællinger på Selsø

Tællingernes omfang Ynglefugletællingerne er foretaget ved 10 optællinger fra land i perioden 14. marts til 3. august samt ved optællinger fra båd - omfattende redeoptællinger langs rørbræmmen og på øerne - den 22. og 25. maj. I vurderingen af ynglesuccessen er desuden indgået oplysninger fra Sten Asbirk og Niels Nielsen. Vurderingen af ynglesuccessen baserer sig på iagttagelser gennem hele ynglesæsonen ud fra de maximale antal for de enkelte arter.

Ynglebestand

Søens ynglebestand er stort set uændret i forhold til forrige år. Dog er der en mindre fremgang for Lappedykker og Blishøns samt en tilbagegang for Hættemåger. Hættemågens tilbagegang kan skyldes den stadige nedbrydning af søens øer, der har reduceret antallet af egnede ynglepladser. Flere steder sås større løsrevne flader (flere med høj og tæt træbevoksning) flyde rundt i søen, og det var tydeligt, at flere af yngleøerne var reduceret kraftigt i omfang. Tællerresultaterne fremgår af tabel 4.1.1.

Ynglesucces

Ynglesuccessen i søen var generelt god. Ligesom sidste år har den milde vinter og det gode forårs- og sommervejr givet haft en positiv effekt på både ynglebestand og ynglesucces. Udviklingen i søens algeforekomster lignede, det som blev set i 1988, med afgrænsede partier med trådalger og iøvrigt "klart" vand. Dette bevirkede - som i 1988 - at ynglefuglene (Lappedykker, Knopsvane og Blishøne) kunne opføde ungerne i søen.

Tabel 4.1.1 Ynglepar i Selsø 1986 og 1989

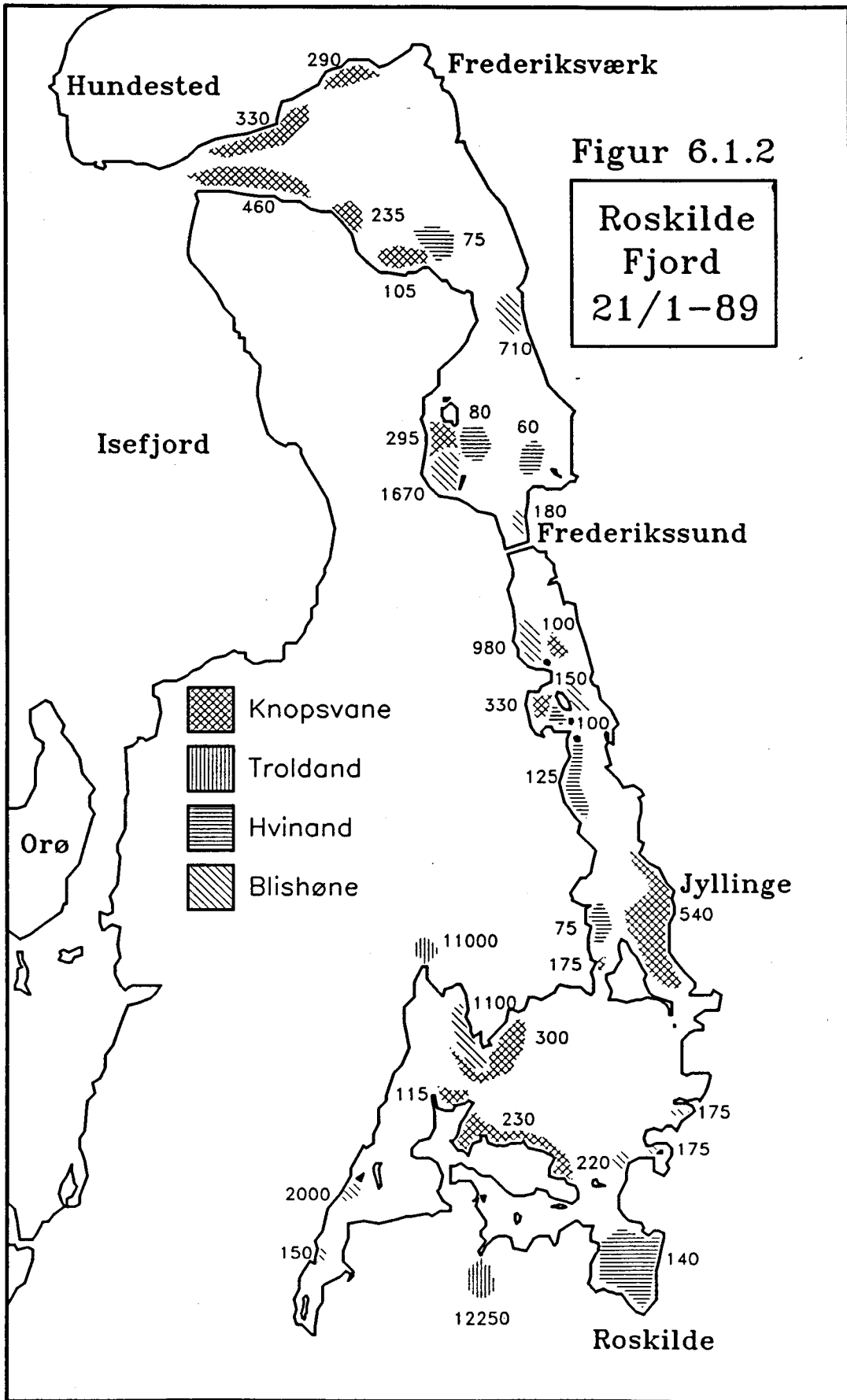
	1986	1987	1988	1989
T.Lappedykker	25-30	20-25	20-25	30-35
Krikand	1-2	1-2	1-2	1-2
Atlingand	0	0	0-1	0
Knarand	0	0	1	0-1
Gråand	5-10	10	14-17	12-15
Skeand	2-5	4-5	4-5	4-5
Taffeland	2-5	4-6	3-4	3-4
Troldand	3-5	1-5	1-5	1-5
T.Skallesluger	0-2	0-1	1-2	1-2
Gravand	2	1-2	3	1-2
Grågås	32	25	27-35	25-30
Knopsvane	21	10	12	14-15
Vandrikse	0	0-1	0-1	2
Gr.Rørhøne	4	3-5	3-5	3-5
Blishøne	10	10-12	21-25	27-35
Strandskade	2	1-2	1	0-1
Vibe	5	2-3	7	4-5
St.Præstekrave	1-2	2-3	2	0-1
Dobbeltbekkasin	5-6	5-6	8-10	9-10
Rødben	6-7	5-7	3-4	4
Klyde	1	10-12	4	1-2
Sølvmåge	2	2-3	2-3	2-3
Hættemåge	4.000	4.200	5.500	4.500

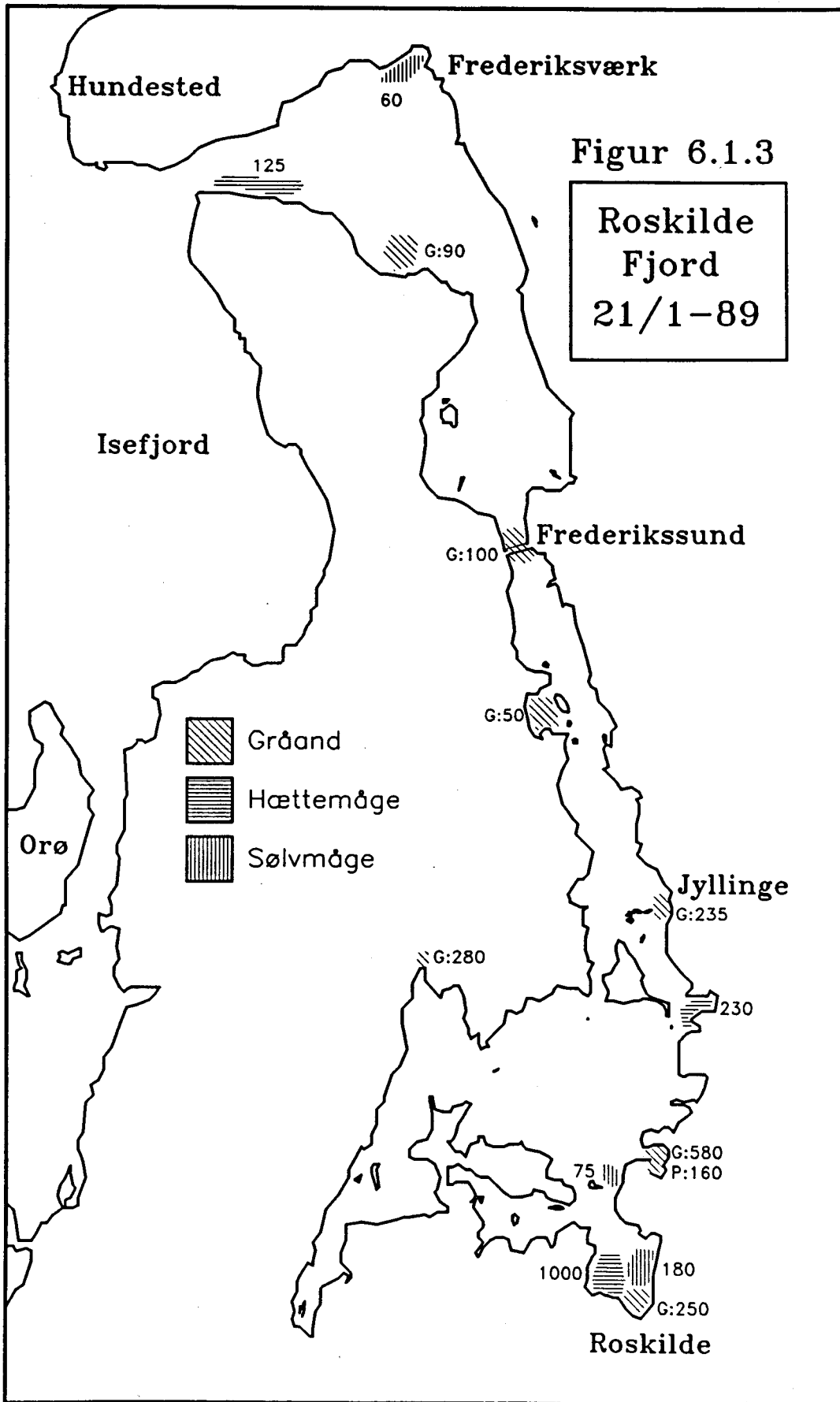
6 Vintertællingen 21. januar 1989

- Tælleområde Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord syd for linien Kulhuse-Sølager samt Selsø og Store Kattinge Sø. Desuden blev der talt på Gundsømagle Sø, men af hensyn til sammenligneligheden med de forrige års tællinger, er disse tal ikke medregnet i totaltallene for fjorden. Der optaltes samtlige arter, hvis levevis er knyttet til vandområder.
- Vejret I månederne op til tællingen var vejret - lige som i 1988 - usædvanlig mildt. I ugen før tællingen blæste og regnede det, så tællingen måtte udsættes en uge. På optællingsdagen var vinden jævn til hård fra syd og sydvest med sigt mellem 1.5 og 4 km. Temperaturen var mellem 2 og 5 grader, og i fjordens nordlige del var der let regn. Blæsten og den ringe sigt gav flere steder så dårlige observationsbetingelser, at det ikke var muligt at optælle de områder, som er længst fra kysten. Der blev således rapporteret om dårlig dækning af områderne omkring Jyllinge Holme samt i Frederikssund og Frederiksværk bredninger. Tallene fra disse områder må derfor anses for at være for lave, og visse arter, som er svære at skelne, kan være fejlbestemt. Især Sang- og Knopsvanerne var vanskelige at se forskel på, men også visse andearter voldte kvaler.
- Isforhold Der forekom praktisk taget ikke islæg i vinteren 1988-89 - hverken på fjorden eller i søerne.
- Jagt Siden 1/12-87 har jagt med motorbåd været forbudt i Roskilde Fjord. Jagten er derved formentlig generelt reduceret, men da den kun i ringe grad finder sted midt på dagen, kan intensiteten ikke vurderes ved tællingerne.
- Resultater I tabel 6.1.1 er angivet tallene for hele fjorden i vintrene 1984-89. På kortene figur 6.1.2 til 6.1.3 er vist udbredelsen af de hyppigst forekommende arter på optællingsdagen. Tallene i tabel 6.1.1 omfatter - af hensyn til sammenlignelighed med tallene fra tidligere år - ikke Gundsømagle Sø, hvor der optaltes 22 Gråænder, 4.550 Troldænder, 9 Hvinænder, 2 Knopsvaner, 1 Fiskehejre, 3 Taffelænder og 11 Store Skalleslugere.
- Sammenligning med tidligere år Vinteren 1989 var usædvanlig mild. Selv om der ikke var islæg i vintrene 1984 og 88, overvintrede flere arter i større antal i 1989, det gælder især Pibeand, Alm. Ryle og Gravand. Andre arter forblev øjensynligt nord for os, hvor der var masser af isfrie områder. Der blev kun set lave antal af Hvinand, Stor Skallesluger og Kanadagås.
- De tre isvintres betydning Efter de tre hårde isvintre 1985, 86 og 87 reduceredes antallet af Knopsvaner og Blishøns. De seneste to milde vintre kombineret med stor ungeproduktion har atter øget antallet - for Knopsvanens vedkommende det hidtil højeste.

Tabel 6.1.1 Totaltal for fjorden midt i januar

	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Islæg	0%	99%	99%	99%	0%	0%
Rødstrubet Lom	0	0	0	0	1	0
Lille Lappedykker	23	15	7	6	2	0
Toppet Lappedykker	1	0	1	1	18	0
Fiskehejre	144	6	9	1	169	130
Krikand	1	2	1	1	0	0
Gråand	1.360	1.474	2.885	2.105	871	1.705
Spidsand	0	1	0	0	0	0
Pibeand	22	0	0	0	60	159
Taffeland	302	43	86	32	90	35
Troldand	45.762	1.127	4.907	1.069	22.580	23.358
Bjergand	1	3	19	0	0	0
Ederfugl	20	0	6	0	18	4
Hvinand	5.537	80	319	156	2.384	1.434
Toppet Skallesluger	13	20	3	6	3	7
Stor Skallesluger	1.514	651	1.888	390	317	409
Lille Skallesluger	8	3	0	8	1	0
Gravand	268	1	36	0	15	370
Grågås	14	0	0	0	0	6
Sædgås	0	12	16	0	30	0
Bramgås	0	0	0	0	1	0
Kanadagås	329	31	0	1	54	0
Sangsvane	298	188	69	182	121	162
Knopsvane	4.985	2.873	4.718	2.889	4.094	5.440
Havørn	0	2	1	0	0	0
Rørhøne	1	1	0	0	0	0
Blishøne	14.394	1.750	1.643	629	4.983	8.007
Strandskade	1	0	0	0	0	0
Vibe	0	0	0	0	0	0
Rødben	0	1	0	0	0	0
Almindelig Ryle	4	0	0	0	0	731
Svartbag	73	18	45	11	81	28
Sølvmåge	930	524	559	664	985	746
Stormmåge	226	96	120	95	483	174
Hættemåge	5.227	326	1.144	492	2.662	2.453
Alk	0	0	0	0	3	0
Isfugl	0	0	1	0	0	0
I alt	81.417	9.248	18.485	8.738	40.026	45.463

8 Konklusion

Ynglefugle

Set over en længere årrække er næsten alle arter i fremgang (med undtagelse af Stor Præstekrave). I de seneste år er fremgangen i ynglebestanden af svømmeænder - især Skeænder - bemærkelsesværdig. Den generelle fremgang skyldes primært en række fredningsmæssige indgreb - ynglefredninger, jagtfredninger og ophør af ægindsamling. I 1989 var der dog tilbagegang for en række måge-, terne- og vadefuglearter. Årsagerne til disse tilbagegange var ikke menneskeskabte, men resultater af vejræssige og naturlige økologiske hændelser. De milde vintre havde givet usædvanlig gode livsvilkår for Rotter, som havde etableret hele kolonier på flere af de holme, som plejer at huse store fuglekolonier. Rotterne forvoldte store ødelæggelser i fuglekolonierne, og selv om det gav anledning til en del overvejelser om det etisk korrekte i at gribe ind i den økologiske balance ved at bekæmpe den naturlige rottebestand til fordel for den naturlige fuglebestand, blev der iværksat en intensiv rottebekæmpelse, som vil blive fortsat til efteråret. På Eskilsø gav en Ræv, i lighed med hvad der tidligere er set, anledning til nedgang i bestanden af vadefugle - først og fremmest Klyder.

Rastende fugle

To milde vintre har givet fremgang for Knopsvane og Blis-høne, der overvejende er standfugle. Troldandebestanden er fortsat stor, mens Stor Skallesluger og Hvinand overvintrede i isfrie områder nord for Danmark. Ophøret af motorbådsjagten burde give øget ro i fjorden, men det er vanskeligt at se, at fuglene har reageret herpå. Størsteparten af svømmeænder og Troldænder raster fortsat i de få jagtfredede områder.

PUBLIKATIONSØVERSIGT - NATUROVERVÅGNING

- 1 Den biologiske udvikling de seneste år i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene 1979
- 2 Den biologiske udvikling i året 1980 i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene
- 3 Den biologiske udvikling i året 1981 i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene
- 4 En undersøgelse af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen - forløb status 1981
- 5 Ynglefuglene ved Gundsømagle Sø 1981
- 6 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger - årsrapport 1981
- 7 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger - årsrapport 1982
- 8 Botanisk overvågning af moser i hovedstadsregionen 1982
- 9 Padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1982
- 10 Den biologiske udvikling i året 1982 i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene
- 11 Ynglefuglene ved Gundsømagle Sø 1982
- 12 Tryggevalde Ådal 1981-1982 - Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger
- 13 Fuglebestandene i årene 1981-1982 i Gurre Sø, Helsingør
- 14 Botanisk overvågning af moser i hovedstadsregionen 1983
- 15 Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1983
- 16 Ynglefugle i Utterslev Mose 1983
- 17 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1983
- 18 Ynglefugle i Sjælsø 1983
- 19 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1983
- 20 Botanisk overvågning i hovedstadsregionen 1984: Moser, strandenge, heder og overdrev
- 21 Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1984
- 22 Ynglefugle i Utterslev Mose 1984
- 23 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1984
- 24 Ynglefugle i Gurre Sø 1983 og 1984
- 25 Ynglefugle i Sjælsø 1984
- 26 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1984
- 27 Ynglefugle i Tryggevalde Ådal 1985
- 28 Ynglefugle i Utterslev Mose 1985
- 29 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1985
- 30 Ynglefugle i Sjælsø 1985
- 31 Ynglefugle i Gurre Sø 1985
- 32 Botanisk overvågning i hovedstadsregionen af moser, strandenge, heder og overdrev 1985
- 33 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1985
- 34 Ynglefugle i Regnemark Mose 1983 og 1985
- 35 Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1985
- 36 Ynglefugle i Porsemosen 1986
- 37 Ynglefugle i Sjælsø 1986

- 38 Ynglefugle i Gurre Sø 1986
- 39 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1986
- 40 Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1986
- 41 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1986
- 42 Fuglelivet i Alsønderup Enge og Pøle Å
- 43 Ynglefugle i Regnemarks Mose 1986
- 44 Ynglefugle i Regnemarks Mose 1987
- 45 Ynglefugle i Tryggevalde Ådal 1986
- 46 Ynglefugle i Tryggevalde Ådal 1987
- 47 Ynglefugle i Utterslev Mose 1986
- 48 Ynglefugle i Utterslev Mose 1987
- 49 Fugleoptællinger i Roskilde Fjord 1987
- 50 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1987
- 51 Værebros Ådal 1987
- 52 Ramsøådalen 1987
- 53 Saltholm 1976 1987
- 54 Overvågning af padde og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1987
- 55 Ynglende og rastende fugle ved Ølsemagle Revle 1987
- 56 Ynglende og rastende fugle i Køge Bugt Strandpark 1987
- 57 Ynglefugle i Ellemosen 1987
- 58 Ynglefugle i Sjælsø 1987
- 59 Ynglefugle i Gurre Sø 1987
- 60 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1987
- 61 Insektlokaliteter i hovedstadsregionen 1989
- 62 Ynglende og rastende fugle i Køge Bugt Strandpark 1988
- 63 Fugleoptællinger i Roskilde Fjord 1988
- 64 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1988
- 65 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1988
- 66 Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1988
- 67 Ynglefugle i Utterslev Mose 1988
- 68 Ynglende og rastende fugle i Køge Bugt Strandpark 1989
- 69 Ynglefugle i Regnemark Mose 1988-89
- 70 Ynglefugle i Gurre Sø 1988-89
- 71 Ynglefugle i Sjælsø 1988-89
- 72 Saltholm 1988
- 73 Ynglefugle i Tryggevalde Ådal 1988-89
- 74 Botanisk overvågning i hovedstadsregionen af moser, strandenge, heder og overdrev 1982-89
- 75 Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1989
- 76 Ynglefugle i Utterslev Mose 1989
- 77 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1989
- 78 Fugleoptællinger i Roskilde Fjord 1989
- 79 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1989
- 80 Saltholm 1989
- 81 Evaluering 1979-89

PUBLIKATIONSOVERSIGT - PLEJEPLANER

1	Plejeplan for Allerød Sortemose Allerød kommune	20	Plejeplan for fortidsminder i Helsinge kommune
2	Plejeplan for Uglestrup Mose Bramsnæs kommune	21	Plejeplan for vandhuller i Ejby Ådal, Bramsnæs kommune
3	Plejeplan for Vasby Mose Høje-Tåstrup kommune	22	Plejeplan for Farum Sortemose Farum, Stenløse og Værløse kommuner
4	Plejeplan for Strø Bjerge Frederiksværk kommune	23	Plejeplan for kystskrænt ved Ejby Bramsnæs kommune
5	Plejeplan for Ejby Ådal Bramsnæs kommune	24	Plejeplan for regionalt udflugts- område ved Ejby, Bramsnæs kommune
6	Plejeplan for Ellemosen Helsinge kommune	25	Plejeplan for regionalt udflugts- område ved Gershøj, Bramsnæs kommune
7	Plejeplan for Rusland-Fredningen Græsted-Gilleleje kommune	26	Plejeplan for regionalt udflugts- center ved Strø Bjerge Frederiksværk kommune
8	Plejeplan for Melbyhøjene Frederiksværk kommune	27	Plejeplan for voldsted og stier ved Sonnerupgård, Hvalsø kommune
9	Plejeplan for Venslev-højene Skibby kommune	28	Plejeplan for "Odden" ved Tryggevalde Å's udløb, Vallø kommune (upubl.)
10	Plejeplan for Øm Jættestue Lejre kommune	29	Plejeplan for Kyndby Bakker i Jægerspris kommune (upubl.)
11	Plejeplan for Tikøb Langesø Helsingør kommune	30	Plejeplan for strandenge og moser i St. Rørbæk-fredningen, Frederikssund kommune (upubl.)
12	Plejeplan for Tinkerup Mose Helsingør kommune	31	Plejeplan for Regnemarks Mose, Skovbo kommune (upubl.)
13	Plejeplan for Kobækken Helsingør kommune	32	Marginaljordsprojekt for enge i Tryggevalde Ådal, Vallø kommune (udarbejdet - omslag mangler)
14	Plejeplan for Ølshøj Græsted-Gilleleje kommune	33	Plejeplan for Østrup-Holme Mose, Gundsø kommune (upubl.)
15	Plejeplan for Ole Rømers Høj Høje-Tåstrup kommune	34	Plejeplan for Jersie Mose, Solrød kommune (upubl.)
16	Plejeplan for Solrød-højene Solrød kommune	35	Plejeplan for vandhuller i Græsted-Gilleleje og Hillerød kommuner (upubl.)
17	Plejeplan for Tegners Museum Græsted-Gilleleje kommune	36	Plejeplan for Porsemosen 1989
18	Plejeplan for Vaserne Birkerød og Søllerød kommuner	37	Plejeplan for Gundsømagle Sø 1988
19	Plejeplan for fortidsminder i Ledøje-Smørum kommune		